

נר לדוד - גליון 13 ח' אלול תשע"ח

בס"ד

באלול, העולם פושט צורה ולובש צורה חדשה. אלול!!!

כל מבט וכל הרהור, כל תנועה וכל מעשה, אינם עוד סתמיים, אינסטינקטיביים, הם 'אלוליים'! באלול מעייני הדעת מפכים בעוז, גועשים בשטף וחובטים בכל הבא בשעריהם, הם אינם נותנים לכל דבר להיכנס למימיהם ללא הידיעה וההבנה שאלול היום.

אלו ימים של חשבון נפש, של נקיון פנימי, של ירידה לתוך תוכו של האדם, של בחינה חודרת של מצבו של האדם בשעה זו לעומת השנה שעברה, ימים של חרטה ושל קירבה, ימים גבוהים, ימים קדושים, ימים מרוממים.

מתוך כך היתה כתיבתו של ר' דוד זריצקי בימי האלול מרוממת יותר, עמוקה יותר, ותובעת יותר. בשל כך היא גם היתה עמומה יותר, וניתנת להידרש לכאן ולכאן ככל שיד הקורא ודעתו תוביל אותו. כזה הוא המאמר הפותח את הגליון. לא ככל המאמרים הוא, הבנויים לתלפיות ממסד עד טפחות, אלא מכלול של רעיונות והגיגים, כותרות של אשד המחשבות שגעש במוחו ודעתו של הסופר, כיאה לימי האלול.

בחלקו השני של הגליון מופיע סיפור נאה על תשובה אמיתית, סיפור מן החיים.

בברכה

מערכת "נר לדוד"

מאי אלול?

א

מאי אלול?

להזכירך - שהנך אדם, אדם קטן, משהו ממיליוני עולמות משתוקקי קדושה. חלק מהתשוקה הצריכה למלאות את עולמנו הקטן בדבר ד'.

להזכירך - שהכל מלא עם האדם, והאדם מלא עם עצמו, והכל מחכה לדבר האדם, והיה אם טוב הוא - והשפיע טובה לכל העולמות. וחלילה, אם לא טוב הוא - תשרה קדרות ומרה-שחורה על פניהם.

להזכירך - שהכל מוכן לקבל פני האדם. פתוחה הדלת ומוארת הדרך, והכל עומדים על בהונות רגליהם ומביטים חוצה: מתי יבא זה - האדם.

להזכירך - שהכל משתלב בכל, והכל יחד - באלול המחכה.

...וישנם געגועים בלי דמעה, ודמעות מבלי כאב, וכאב בלי יסורים, ויסורים מבלי מוות, ומוות - מבלי מה אחריו... אלא הכל משחקים את משחק החיים. ובני-אדם שהשתוקקותם וגעגועיהם אמנות היא, צוחקים, בוכים, כואבים ואף מתים - בבת צחוק אמנותית על פניהם.

אלול היא השרשרת המקשרת דמעות עם יסורים, מוות עם מה שלאחריו, כאב ונאקותיו, נותן מטרה ותכלית, מוחה דמעה לא כדי למחותה - אלא כדי להביא דמעה אחריה, נקיה יותר, מאירה יותר.

אלול הוא רק פעם אחת בשנה, והשנה הזו היא רק פעם אחת בחיים, והחיים הם רק פעם אחת בנצח, והנצח - יחיד הוא.

ב

מאי אלול?

האתמול - צוחק מאתנו תמיד, המחר - נעלם ממנו, והיום - אף פעם איננו בד' אמותינו, ואם כן - מה נשאר לנו? - הרגע האחד שבכל אלה, כהרף עין - כשהעבר עוד לא עבר והבא עומד כבר על הסף - ובאמצע כל אלה - הרגע הנכסף. אלול הוא הקול-קורא מהרגעים הללו העומדים על סף דלותינו, ומבקשים - אלול!

ג

מאי אלול?

מישהו - מת, ומישהו נולד, אולם אני - למוות עדיין לא הגעתי, ולהוולד - כבר נולדתי - ומה עלי לעשות עתה?

אחד שצחק - ונאלם כשבת צחוקו על פניו, ואחד שבכה - שנצטעק מתוך בכייתו, ועוד אחד - שחפץ במותו, ונשאר בעולם הזה כשפניו מופנות לעולם אחר, וכך הוא עומד ומביט עליכם.

- אולם, אתם, אינכם לא זה ולא האחר, לא הם ולא כלום.

- אתם הנכם!!!

ובא אלול - ברוח חרישית תוך להט היום, בענן קליל ביקוד התכלת, בנתח של שחור בדמדומי השחר ופנה הדרך, מציץ לתוך העיניים וסופר קמטים שעל הפנים, מונה שערות שהחווירו, ומזכיר: - אלול!

ד

ימי אלול - -

משהו מחכה בקרבנו פנימה, אולי זהו הבכי שהפסקנוהו באמצע, שעדיין מפרפר בתוכנו, ואולי זהו האושר הבלתי-מנוצל שלנו, שאנו דורסים אותו ברגלים בחשבנו שאינו שלנו, ואולי זהו...

- אולם, משהו מחכה בקרבנו פנימה.

וככל שמתקרבים אנו יותר ליום הדין, יותר מתגברת בתוכנו התשוקה לבכות - אולי יודעים אתם, מדוע נעמדים אנו באמצע היום, סתם ככה, ובנפשנו עגמימות?

ולמי מושטות ידינו, כענפים שנתרוקנו מפריים - מה רצונם ומה בקשתם?

ה

- ימי אלול - -

הבגד שנתלכלך, רוחצים אותו בסבון, מרתיחים אותו במים חמים, ואחר כך תולים אותו שייבש בשמש, ואת ימינו אנו תולים חוצה, מזוהמים ומכוערים, בלי שבאו במים ובבורית, ומתייבשים הם בשמשה של אלול יחד עם הזוהמה והבוץ...

וכל מה שנעשה - עומד הכן, ומה שנצטעק - ממשיך בצעקתו, ומה שנתלש - עומד תלוש מעל לראשינו, וכל מה שהוצאנו מתוכנו - עומד לנגד עינינו, וכל מה שדרסנו ברגלינו במשך כל השנה - גדל שוב, וממלא את כל עולמנו, ואת כל העולמות כולם, מסביב לנו, מעלינו ובתוכנו, ואנו עומדים בתוך, כעמוד הקבצן באמצע חבילת סמרטוטיו, ואנו שומרים על זאת, כאשר ישמור הקבצן על חבילתו, ומדמים כי זה כל עולמנו - כאשר ידמה הקבצן שחבילת סמרטוטיו - עולמו שלו הוא.

ולמול כל אלה מתרוממים הם - ימי אלול. נוראים - אם לא תרצו בם, ורחמניים - אם תרצו. נקמניים - אם אתם שוכחים אותם, ומלאי תשובה - אם תזכרו בם. הם עומדים ומחכים - אם אתם אינכם מחכים,

הם באים - אם אתם לא באים, כן, כן, הם באים בין כך, ואם אינכם רוצים בהם - בסערה יבואו, בלי שאלות. ימי אלול, באים ומטאטאים במטאטא השמד, הורסים ומשמידים, ומנקים הכל שאתם דמיתם שרק כלום הוא. הם מפנים לעצמם מקום.

- מקום - לימי אלול !

ו

ימי אלול !

מה שמלא לעיניך - איננו מלא, ומה שחסר - איננו חסר, שביתנו - חורבה היא, ועולמנו - משכן לבעלי חיים, שעניינו - משקפיים הם, דרכם אנו מסתכלים, ואותם אנו קונים בפרוטות, ורגלינו - גלגלי מכונית, המסתובבים מתוך ההכרח, ומתוך שאחרים מנהיגים בהם.

שיופי אינו יופי, וכיעור - הוא אינו כיעור, ופנינו צוחקים בטפשות, וענינו בוכות בכי תנים, שלבנו דופק ממרוץ הדם הזורם בגופנו, ומוחנו חושב רק מה שמצוות עליו רגליו, ורגלינו גלגלים הם וכו'...

- ימי אלול !

ז

- מאי אלול?

מעשה בשועל שבא עליו ארי' לאכלו. אמר לו השועל: מה יש בידי להשיעך? אבל אני מראה לך אדם שמן שאתה טורף ושבע ממנו. והי' שם גומץ מכוסה ואדם עומד מאחוריו. כיון שראה הארי, אמר לשועל הריני מתיירא מתפילתו של זה שלא תכשילני. - אמר לו השועל: אי אתה מתירא, ולא בנך מתירא, אלא בן בנך מגיעו העון, עכשו השבע אתה רעבונך, ועד בן בנך זמן הרבה. נתפתה הארי וקפץ על הגומץ ונפל בתוכו. נתפתה הארי וקפץ על הגומץ ונפל שם, בא לו שועל ועמד על שפת הגומץ, מציץ עליו, א"ל הארי הלא אמרת לי שאין פורענות באה עליך אלא בן בנך נתפס בה, א"ל השועל, כבר יש עוון על אבי אביך שאתה נתפס בו, א"ל הארי: אבות אכלו בוסר ושני בנים תקהינה? א"ל השועל: ולמה לא חשבת כן מתחילה. וכמה מיני מוסר יש במשל הזה (רב האי גאון, מתוך שיחה של הגאון ר' שמחה זיסל זצוק"ל).

- זהו אלול !

ח

אלול הוא רק פעם אחת בשנה והשנה הזו היא רק פעם אחת בחיים, והחיים הם רק פעם אחת בנצח - והנצח הוא רק פעם אחת...

- אלול !

המודיע. י"ט אלול תשי"ב

לקבור את הגניבה... / סיפור

ידעתי מה יש לו, אולם שוב תקפני הצער עד שהתרגזתי בקרבי: מה רוצה בחור זה ממני בשעה טרופה זו?

פתאום הרגשתי יד על שכמי וידעתי מיד כי זוהי ידו.

הפניתי ראשי אליו, הוא עמד לפני, גבוה, עיניו הגדולות הביטו עלי בתחנונים, הוא מיהר להוריד את ידו משכמי ומלמל: אני מבקש סליחה.

— מכיר אני לבבות בני הנוער שלנו, בפרט של אלה העומדים באמה הראשונה של הישיבה, ויודע שהם זקוקים לטיפה אבהית יותר מאשר להדרכה, כי הם מתהלכים כשבלבם כמיהה גדולה שאינה יודעת מקומה וזמנה, לפיכך יש ליהרר בהם מאד, כי הם כלים מפוארים, שברירים ויקרים מאד, אולם שוב תקף עלי הצער, ואמרתי לו בלי עדינות יתירה:

— כן, אני מוחל לך. אולם לא מצאת זמן יותר מתאים לשיחה עמי?

— ליל-לא, אמר לי בקול רוטט, כבר מזמן רוצה אני לדבר עם המורה, כבר מזמן, אולי שנה ואולי למעלה מזה, כי לבי נשבר בקרבי, אלא שהיססתי כל הזמן, לא מצאתי עוז בנפשי לגשת למורה ולספר לו את הכל, הוא נשתתק פתאום, הרים שוב עינים גדולות ומתחננות אלי. הייתי בטוח, כי עלה לו בקושי רב להסתיר את דמעותיו, כי ישנה דמעה הניגרת בפנים, היא מעיקה יותר מאשר הדמעה החיצונית. בחור זה, ראיתי, כבר בוכה בפנימיות נפשו ויש לו צורך בכוחות גדולים כדי להתגבר על הבכי הפנימי הזה.

אני מודה, כי ברגע זה נפשי התמוגגה בהביטי על הבחור שעמד לפני, שכחתי לרגע קט את ההלויה, וכי לפני מתנודדת המיטה ובה גופתו של סבי, עיניו של הבחור הסתירו את הכל.

— כן, אמרתי. במה אוכל לעזור לך?

— המורה...

— אני המורה שלך? ממת, מהיכן?

— כן. המורה היה המורה שלי לפני כעשר שנים בבית הספר ש. בעיר פלוניית. למדתי שם מספר שנים ואחר כך עזבתי את בית הספר. אני מספר למורה בדיוק כפי שהיה, הייתי אז בן שמונה, וישבתי בספסל הראשון,

שחוח הלכתי אחרי מיטתו של סבי ז"ל. אהוב היה עלי מאד. אחד מטובי הדור הישן. היעדרו משאיר חור לא רק בלבב המשפחה והקרובים, אלא גם בכל המציאות האפילה שלנו. הלכתי אחרי מיטתו, כששום מחשבה אינה מהבהבת במוחי. איני רואה כלום, מלבד לובן הטלית העוטפת את גופתו. לא את האנשים שבאו לחלוק כבוד לנפטר ולא את עצמי, המהלך שחוח וקודר, אלא את הריקנות ההולכת ומתווספת מידי יום ביומו.

— דור הולך ודור אינו בא, והארץ לעולם עומדת, דורשת את שלה ואין לנו מה לתת לה.

כל שכן שלא השגחתי בנערים שהשתובבו, אף שאחד מהם, כפי שהרגשתי, נצמד אלי במשך כל הדרך. הרגשתי את עיניו הנתונות בי אולם לא שמתי לב.

ההלוויה הלכה לאיטה לאורך הרחוב. בדרך כלל אנו ממהרים להוציא את המתים מתוכנו, המבינים — יודעים על מה ממהרים להוציא את המת ועל מה אין מלינים את המת בירושלים, אולם אלה שחייהם מעמסה עליהם ואינם יודעים כיצד להיפטר מהם, מממהרים להוציא את המת מביתם, כדי שיהיה סיפק בידם למות יותר מהר באין מפריע, הם צופרים מאחורי המלואים, מאיצים בהם, קצרה נשימתם ואין יצרם מרשה להם להמתין דקות מספר עד שיעבירו את המת. עברנו, איפוא, לצד אחד של הרחוב והתאמצנו להימצא יותר קרוב למדרכה, כדי שלא להפריע לתנועה.

ושוב נדחקתי על ידי הבחור.

עכשיו שמתי לו לב, לא משום שקצת הוקל לי, אלא משום שהבחור הזה הצל עלי במשך כל הזמן, נוכחותו המתמדת על ידי, הרגיזה אותי. הסתכלתי בו, חזותו העידה עליו שהוא בן ישיבה. אם כן, שאלתי את עצמי, למה הוא נדחק כל הזמן, מה הוא רוצה? לפי מיטב ידיעתי אין הוא קרוב ולא בן משפחה שלנו.

משראה הבחור שאני הסתכלתי עליו, התקרב אלי עוד יותר. הרגשתי בהיסוסיו, אולם טרוד הייתי עם עצמי ולא יכולתי להתפנות לו, עכשיו נוכחתי, כי הוא מתקרב תוך היסוס ומיד מתערב שוב בין המלואים מתוך שאינו מסיר עינו ממני. אחרי כמה דקות שוב התקרב אלי, פתח את פיו וסגר שוב, ראיתי בעיניו תחנונים ולא

כפי הנראה, כשהיצר רוצה להכשיל אדם, הוא עושה לו שרות טוב, מונע ממנו הרבה מכשולים ובלבד לתת לו אפשרות לחטוא כדבעי.

אולם השם "גנב" רדף אחרי, אף אחד לא כינה אותי בשם גנאי זה, השם בעצמו נדבק אלי, בנפשי, בחושי, הרגשתי כי הוא רודף אחרי, עוקב אחרי בכל מקום, לועג לי, במשך כל השנים, וזה כבר עשר שנים מהיום ההוא, הרגשתי בו בכל מקום, אולם לא היה לי העוז ולא הכסף כדי לחזור בתשובה, לבוא אל המורה ולהחזיר לו את הכסף – כיון שהעט בינתיים נאבד גם לי, לבקש מחילה ולהיפטר מהסיוט הזה ששמו "גנב".

איני יודע כמה שעות של מוסר חשאיים וקולניים, עברו עלי, עד שגמלה בי ההחלטה לבוא אל המורה ולהתוודות, לבקש מחילה ולספר את הכל, הכל, כדי להוריד ממני את הכתם. כבר מזמן רציתי לבוא אולם לא היה כסף בידי, מובן מאליו שמהורי אסור היה לי לבקש סכום כזה, ואני הערכתי את שווי של העט לעשר לירות. קמצתי, איפוא, מן האוכל שלי, מן הנסיעות הביתה, כל פרוטה שבאה לידי, חסכתי ממנה חציה, ובכך, במשך למעלה משנה נתאספו אצלי עשר הלירות, הנה הן, המורה, ואני מבקש בכל לשון של בקשה שיקח את הכסף וימחול לי, מחילה גמורה. יסלח לי על שבחרתי דוקא את הזמן הבלתי מתאים לזה, כי חשבתי שכעת בעת הלילה, בודאי ירך לבו ויסלח לי על חטאי.

הוא לא הרגיש כי ידו אוחת בשרוול, ידו רעדה, והוא הביט עלי בעינים מתחננות עוד יותר, שמהן ניגרו דמעות בלתי נראות.

לקחתי את ידו, ליטפתי אותה:

— בני, אמרתי לו, נחמתני. כאבי היה חזק מאד, מאד אהבתי וכבדתי את הסבא שלי, אתה נחמתני בדבריך, עשר הלירות מוחזרות לך, איני זקוק להן, את העט כבר שכחתי מזמן, ואני מוחל לך מחילה גמורה מקרב הלב. ותהי מחילה זו כמקוה טהרה בשבילך, בני, שלא תיטנף אף פעם בחייך ותצא מן העולם טהור כפי שנכנסת.

עיניו ניצתו בברק של שמחה. אוי, נזכר, הרי לוויה היא. והמשיך ללכת לצידי.

— הסתכל בי, ראה את תמהוני ואמר לי בחיוך קל: קודם לא הלכתי ללוות את המת, אלא לקבור את הגניבה שלי, עכשיו. חייב אני במצוות הלווית המת, ואני רוצה לקיימה.

המורה השאיר את עט ה'פרקר' שלו על השולחן, איני יודע אם שכח אותה או השאיר אותה לשיעור הבא. נשארתי לבדי בכיתה, אולי משכני העט מבלי שאדע שאמנם כן הוא, אולם כפי שאני זוכר, והדבר נשאר חרוט בזכרוני על כל פרטיו הקטנים ביותר, הרגשתי לא טוב, אני מוכן להודות, כי היה זה מעושה, רציתי לקחת את העט בשבילי, כיון שעט פרקר היה בשבילי חלום, למה? איני יודע, מעשה ילדות. הרעיון שאוכל עכשיו להגשים את חלומי, ריתקני לספסל ולא יצאתי לשחק ביחד עם הילדים.

ובכן, נשארתי לבדי בכיתה והעט מונח לפני. עט יפה היה, עט פארקר, אחד העטים המשובחים ביותר, די היה בהושטת יד והעט ימצא בכיסי, אף אחד לא יחשוד בי, ואולי ישכח המורה את העט והוא ישאר לי. מי יודע על כך.

אז לא חשבתי על "לא תגנוב", אם משום שקטן הייתי וחומר העבירה לאלוקים ואנשים טרם הוחדר בי, ואם משום שלא עצרתי כוח לעמוד מול היצר, לא חשבתי גם על התוצאות, כי אילו היה נודע הדבר להורי, מי יודע מה היה קורה להם. לא חשבתי על כלום, לפני על השולחן היה מונח העט.

עט יפה מאד, כמה לירות הוא עלה, הלירות של אז, ואני אף פעם לא אזכה לעט כזה, חשבתי. לא ראיתי את הורי ולא את עצמי, לא את העבירה ולא את העונש העלול לבוא עלי, לא חשבתי על המורה ועל המנהל, על בית הספר ועל הבושה שתבוא עלי כשיוודע הדבר לחברי, לא חשבתי על המלה האיומה "גנב", שתדוף אחרי במשך כל השנים.

— העט היה מונח לפני, עט יפה, עט פרקר.

לקחתי את העט.

איני יודע עד היום, כיצד זה לא קרה כלום. אולי המורה שכח ששכח את עטו על השולחן, המורה לא העלה על דעתו, כי אחד הילדים שלו, המתחנכים בבית ספר זה מסוגל לעשות דבר איום כזה. הכל עבר בשקט ובשלום. איני יודע גם למה לא שמו לב ההורים, שבידי עט יקר,

המודיע. י"ב חשון תשכ"ד.